Szarvas 1902. február 16. 7. szám. Tizenharmadik évfolyam,

SZARVAS és VIDÉKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség:
Beliczey-utcza 11 szám, hova a lap szellemi része illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.
BÉRMENTETLEN LEVELEK EL NEM FOGADTATNAK.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . 8 kor. — Félévre . . . . 4 kor.
Negyedévre . . . 2 kor. — Egyes szám . 16 fill.

Kiadóhivatal:
Beliczey-utcza 11. szám. (saját ház,) hová az előfizetési pénzek intézendők.
Hirdetéseket jutányos áron elfogad.
Kiadó s lap tulajdonos SÁMUEL ADOLF

A magyar faj szupremácziója.

Aki kétségbe vonja a magyar faj jogát a szupremácziához, azt nem tekinthetjük jó hazafinak, azt nem sorozhatjuk azon állampolgárok közé, akikre a haza szükségesetén számithat. Mert a magyarság szupremácziójával szemben el kell törpülnie minden nemzetiségi érzésnek és érdeknek, a magyarság kizárólagos uralmaban látjuk csak a hazát fentartó magyar nemzeti állami eszmének fundamentomát. Aki nem igy látja, az nem jól teszi, ha itt marad s mialatt élvezi mindazon elönyöket, melyeket a magyar haza az ő polgárainak nyujt, egy huron pendül a haza ellenségeivel.

Sehol Európában a nemzetiségek mint ilyenek nem élveznek annyi és olyan szabadságokat mint nálunk. Nézzük Oroszországot, ahol a lengyelek még mindig olyan nyomás alatt állanak mint 35 esztendő elött a forradalom bevezetése után. Nézzük Poroszországot, ahol nemrégiben drákói szigoruságu iskolatörvényt hoztak a lengyelek ellen. Holott a lengyeleknek a nemzetiségünk messzemenő kultiválásra megvan a história elöjoga. Független nagyhatalmu országot birtak, melynek szabadságai évszázados veres harczok után fosztattak meg. Mégis sem orosz sem Németországban nincsennek tekintettel e históriai jogra s a lengyeleket eröszakkal oroszitják illetve germanizálják.

Nálunk a nemzetiségnek semmiféle históriai elöjoga nincs. Sem a tótok, sem a szászok, oláhok, szerbek soha külön államot az államban nem alkottak azon ezer esztendön belül, amióta ez az ország Magyarország. Századok elött bizonyos közigazgatási önkormányzattal is csak a szászok birtak, akik éppen ugy mint az oláhok és szerbek bevándoroltak s a magyar állam oltalma allat tartották meg századokon keresztül nyelvüket szokásaikat és nemzetiségi kulturájokat.

Mindezek daczára a nemzetiség megóvása és föntartása tekintetében sokkal jobb dolguk van, mint bármely történelmi elöjoggal biró nemzetiségnek a külföldön.

Ugy látszik, nagyon is jó dolguk van, mert folyton a magyar államesze csorbitásában törik a fejüket, természetesen csak azért, mert büntetlenül csak a türelmes magyar állam égisze alatt lehet ilyet tenni. Más országban már régen alaposan a körmére koppantottak volna mindazoknak, akiknek az uralkodó faj nemzetiségi politikája nincsen inyére.

Pedig milyen kevés az, amit a magyar állami eszme a nemzetiségektől megkövetel! A hazaszereretet, az állam hivatalos nyelvének, tehát a magyar nyelv tudását, illetve az iskolakban való kötelező oktatását. . Menyiségileg korlátlan nemzetiségi sajtószabadságot és kulturát élveznek és a lehető légtökéletesebb jogegyenlöséget. Ha ennél több jogott adnánk nekik az már csak elöjog lehet.

Elég sajnos, hogy vannak közöttük vezető emberek, akik elöjogokat kivánnak, akik hangoztatják, hogy nem hajlandók elismerni a magyar faj szupremácziját, tehát a magyar nemzet állam eszméjét.

És itt már aztán elszakad türelmünk nyulékony fonala. Az ilyen izgatónak torkára kell forrasztani a szót. Vagy föltétlenül meghajlik a hazát egy évezreden át fentartó magyarság eszméje elött, vagy kivándorol, vagy lakol. A szupremácziónak szentnek és sérthetetlennek kell lennie! Mert csak az biztosithat bennünket arról, hogy hazánk el nem merül majd a torlódó népek áradatában.

Megnyitó-beszéd.

— A fögymn. „Vajda-kör" Vajda emlékünnepén mondotta: Benka Gyula igazgato, mint a kör elnöke. 1902. febr. 10-én. —

Gyorsirta; Szrnka Mihály VII. o. t., a gyorsiró-kör ifjusági elnöke.

Igen Tisztelt Hallgatóim!
Kedves Tanulóifjuság!

A szarvasi fögymn. önk.-köre, mely évtizedek óta „Vajda önképző"-nek szereti magát nevezni, ez alkalommal, jelesünk halálának, mely 1846-ban, febr. 10 én történt, 56-ik évfordulója alkalmából ülli Vajda emlékünnepét. A tudós tanárnak, a kiváló költönek, az öszinte emberbaratnak, a nagy hazafinak emléke iránti kegyelet inditó oka annak, hogy a „Vajda önképző-

SZARVAS és VIDÉKE TÁRCZÁJA.

Melódiák.

I.

Volt nekem is ideálom!
Hej de a sok csalfa álom
Széjjel foszlik, tova röppen...
Róla annyi nótát szőttem.

Tenger érzés, tenger bánat,
Lelkemben mi ekkor támadt,
Benne van-e sok nótába,
Csalódott sziv bus világa..,

Szálljatok szét röpke dalok,
Mik lelkemből szakadtatok,
Zengjétek el a világon:
Volt nekem is ideálom!...

II.

Miért is ábrándozom,
Miért szövök álmot?
Hordom a keresztet...
Hisz annyi szenvedést
A Teremtő rám rótt.

Te rózsák közt éled
Boldogan le napod,
Hogy is hatolnának
Hozzád, keblemből
Elszállott sóhajok,

Selyemben jársz te s én
Szegény modra élek.
Pengetem a lantot,
És születik rólad
Sok bánatos ének.

HORVÁTH BÉLA.

A téli vándor.

Téli idő van.

A nap ma még nem bujt elő; a köd vastagon lepi a tájat. Az ember, mintha füstfelleg közt járna.

A szel süvöltve rázza a fák árva ágait, s a sárga, száraz levél közt kutatva fut tovább.

Egy-egy nyul üti fel fejet a sárga levéltakaró alól, két lábara állva, vagy ülve tapsi fuleit hegyezi s melankolikus ábrázattal bámul, figyel.

A fák kopasz ágán kis czinke szökdel, röpköd.

A szurke szántóföldeken örökkent álinak a varjuk, majd megrázzák hamvas szárnyaikat s felröpülnek a a fákra azoknak koronáján telepednek meg. Recsegő hangjuk átharsog a légen: krá, krá...

Az időjós gazda azt mondja erre: hó lesz. Az egész vidéken egy embert látni csak; dideregve, görnyedő testtel halad tovább.

Fejen földszinü zsiros kalap, melléje varjuszárny van tüzve. Darocz kópenye rongyokban csüng le a valáról, két labszárau a nadrág valamikor kek lehetett, mikor baka viselte. Egyik lábán valami lábbeli van, melyet czipőnek csufol a közvélemény; a másikra valami zsák darab van csavarva.

Vándorunk kezében görcsös bot van; hátán bádogot drótot, lödöt, egérfogót s ki tudná elszámolni, még mit czipel.

Görnyedve halad tovább, felholddal versenyez a teste.

— Szegény ember, szegény ember! — igy tör fel kebeléből a mely sóhaj. Minha megsajnálná onmagát; szemeiből könnyeket fakaszt a csipős szél.

Felemeli hóna alatt melengetett kezét s megsimogatja vele tüskés ábrázatját.

A kegyetlen szel belekap mellén a ruhába s letépi rola.

Ezalatt csak baktat, mintha azt suttogná a szél is, a száraz levél is, meg a fák recsegő ága is:

— Tovább, tovább...

— Tovább, tovább — suttogja kinos hangon a vándor — lesz e meleg ház, hol számomra meg hely maradt?

— Könnyein át bánatos szivvel néz a távolba.

Mintha falut látna: igen...

Ott füstölgő kémények emelkednek... ott megmegpihenhet ö.

Gyorsitja lépteit, szive örömében feldobog.

Beer a faluba.

Bekáltott a házak kapujan:

— Drótozni, fotozni van e valami?...

Nem felel a szavara senki. Mert hát ki is dugná ki a fejét ebben a hideg téli időben; mindenki örül, ha meghúzhatja magat a meleg szobában.

Vandorunk szomoruan ballag tovább. Sehol egy jószivü ember, ki egy falat kenyeret adna. Hisz nem kivanja o azt ingyen. Megfoltozná fazekait, bedrótozná az edényeket.

Reménye azért nem hagyja el, valami belső vágy ösztönzi, mely azt sugja szüntelen: tovább... tovább.

És ő megy; mindig csak tovább ballag. Uj reménynyel vigasztalja magat.

Zsebéből szaraz kenyeret vesz elő. Fogai majd

kör“ ünnepel. Czélja pedig az, hogy ezen ünnepély bevételét Vajda Péter bemohosodott siremlékének megujitására forditsa.

Nekem, mint a „Vajda-kör“ ezidőszerinti elnökének jutott a szerencse és a kedves kötelesség, hogy megköszönjem az igen t. Hallgatóság áldozatkész részvétét s felkérjem a továbbiakra szives türelmét és figyelmét. Vajda Péter Hunfalvy Pállal, hazánk legnagyobb tudósával és Breznyik Jánossal, a selmeczi lyceum nagynevü igazgatójával, utóbb Maecenásával együtt volt felléptetve, hogy a szarvasi gymnasiumban ujabban rendszeresitett tanszékre közülök válasszon a fentartó egyházmegye. Hogy e három között a fentartó egyesületnek bizalma Vajda Péterhez fordult, azt leginkább Székács József nek, intézetünk egykori igen jeles növendékének tulajdonithatni, ki alföldi paptársait Vajda kiváló érdemeire, széleskörü tudományára, hazafias szellemére irányitotta.

Vajda Péter 1843-ban őszszel foglalta el a neki felajánlott tanszéket s alig harmadfélévi tanári müködés után 1846-ban egy rendkivül veszélyes és reá néve végzetes tüdő-gyulladás következtében meghalt.

Rövid, alig 38 évre terjedő, mégis érdemekben gazdag élete mintha igazolná a német költőnek Göthének életnézetét, ki ezt mondja: „nem az élet hossza, hanem annak bölcs felhasználása képezi a boldogságnak alapját.“

Miután a müsor szerint az utánam következők mind Vajdával fognak foglalkozni s tanártársam: Udvárdy Sándor, a kör kértére Vajda irodalmi érdemeit fogja ismertetni és méltatni, én annál rövidebbre szoritkozom. Mégis megemlitek életéből egypár jellemzetes adatot, olyanokat, melyeket részint Vajda egykori tanártársaitól s az én áldott emlékü tenáraimtól és közvetlen tanitványaitól, az én ismerőseimtől átvettem. Tükör-töredékek ezek, a melyek egyenként és együttvéve mégis Vajda Péternek kedélygazdagságát, költői nemes gondolkodását, emberbaráti szeretetét, hazafias törekvéseit világositják meg előttünk. A sok közül csak keveset emlitek fel. Kiemelem Vajdának édes szülei iránt való határtalan szeretetét és tiszteletét. „Ismerte, tudta a negyedik parancsolatot!“ mondaná valaki. Hozzá teszem, ismerte, tudta és példásan gyakorolta. Mert mikor Vanyoláról Veszprémm.-ből édesatyja, hajlottkoru parasztember nagyobbára gyalog Szarvasra utazott, hogy kedves fiát váratlan látogatással meglepje, Vajda nem tudta helyét találni édesatyjának. Elvezette a „Népkör“ be, bemutatta a Casinóban, elfogadást kért a jólelkü öreg Bolza József gr. családjába. S amikor belépett, bemutatta a gróf előtt az ő édesatyját eképen szólva: „Méltóságos Uram! Ez az egyszerü parasztember az én édesatyám, kinek Isten után én legtöbbel tartozom.“ — Nem csudálom, ha tudományban járatos, a müveltség előnyeit ismerő elökelök sokat költenek gyermekeik neveltetésére, de hogy egy gondokkal küzdő szegény parasztember csupán bizalommal és hittel s önmegtagadással és áldozatkészséggel nevelteti gyermekét, az tiszteletben tartandó és nem a legutolsó érdem a polgári társadalomban. Ennyel a nemes önérzettel dicsekedett elökelök előtt alantas származásával ebben a korban, midőn még sokkal inkább megülte az emberek lelkét azon előitélet, mintha bizony az ember érdeme a születés, rang, vagyon, társadalmi állástól függene.

Megemlitek Vajda életéből egy másik adatot is. Kiválólag szerette az ártatlan gyermekvilágot és a szép fejlődéssel kecsegtető ifjuságot. Vajda bár nős ember volt, de Isten családját nem áldotta meg gyermekkel. Talán ez is egyik magyarázó okká volt annak, hogy oly esengve szerette az ártatlan gyermekvilágot. Gyermekkoromban ugyanabban az épületben, egy födél alatt laktam Vajdával, már mint népiskolába járó növendék, az ő gyengéd szeretete és figyelmének tárgya voltam; és talán a szerénység sérelme nélkül mondhatom el ezt annyi év után. Akárhányszor karon fogott és bevezetett az első osztály termébe, oda ültetett az első padba és a mikor a régi. Schmidt-féle szinezett falitáblákon jellemző tanitást tartott, bátoritólag engem akárhányszor felszólitott, mondjam el szabadon, mit tartottam meg az ő magyarázatából. S nem iránt am való szivességből tette ő ezt, hanem hogy bátortalan s nagyobbára a könyv szövegét daráló tanulókkal szemközt éreztesse azt hogy a megfigyeltek felett szabad előadást tartani lélekképzőbb, mint félig öntudatos állapotban szöveget bemagolni.

Megemlitem Vajda életéből azt is, hogy nem nem mehetett el a közeli kis erdőben játszó tanulók csoportja előtt, hogyha a lapda feléje gurult, fel ne kapja s ügyesen oda ne csapjon a tanulók közé, hogy azoknak játszókedvét fokozza. — Ha pedig kitavaszodott, megmelegedett az idő, maga bérelt csónakokat, ladikokat, a legjobb uszó tanulókat magával vitte és uszó-versenyt rendezett, ugy hogy nem a szeleskedő, gyors uszás legyen a verseny czélja. A gyengébbeknek, a lankadóknak, bátortalanabbaknak megengedte, hogy csak fogódzanak bele a csónak párkányába és pihenjék ki magukat. Ő legfeljebb hanyattfekve pihent és leuszott sokszor Szentandrás hidjáig. A fáradtakat felszedte, velük hajtatta a csónakot, velük együtt utazván. — Megemlitem azt is, hogy a vadászat tilalmat, mely a tanulókra nehezedett, azt is tudta a maga tapintatosságával enyhiteni. Mert ha a közeli halász-teleki vagy kákai tocsogókban vadászgatott és ugy vette észre, hogy kandi szemmel utána kullognak hiváncsi tanulók, előszólitgatta őket egyenként, megkérdezte, ki mennyire ért a fegyverrel való bánáshoz, a töltetlen fegyvert kezükbe adta, nézte, értenek-e a fegyver fogásához. Akiben látott ügyességet, annak megtöltötte a fegyvert, előre beküldötte Vitéz nevü uszkár kutyáját a nádasba, a sás közé és mikor felrebbent a vizi vad, engedte, hogy rá löjjön. ha rosszul lött, elvette a fegyvert, megmutatta hogy kell jobban löni. A löni nem tudókat azzal kárpótolta, hogy egyiknek-másiknak nyakába akasztotta a vadásztáskát és a lött vadat és ugy sétált be velük Szarvasra. De nemcsak a kedélyeskedésben, hanem a komoly tanulmányokban is nagy tapintatot és körültekintést mutatott Vajda mindenkoron.

A természetrajzi tanulmányok czéljából kirándulásokat rendezett. Magával vitte gyermeki bizodalommal hozzá ragaszkodó tanitványainak összességét. Előre az uton megbeszélte, hogy ezen és ezen időben milyen növények, rovarok, lepkék, tojások szedhetők. Azután szétbocsátotta a tanulókat. Kürtszóval jelezte, mikor kell visszatérniök. A gyüjteményt átvizsgálta, a legszebb példányokat, lepkét, bogarat, növényt kiszedett, felmutatta tanitványai előtt és részletes magyarázattal szolgált. Következő alkalommal már előre jelezte, hogy a látott és ismertetett tárgyakból semmit többé hozni nem szabad. És ha mégis megesett, hogy a szórakozott tanuló az előbb magyarázott rovarok, lepkék közül mutatott egyetmást tanára elé, akkor azt a tréfálkozásnak komolysággal vegyes hangjával fogadta és azt mondta, hogy a természetet szerető embernek nem szabad a természetben semmi élőlényt oknélkül agyontaposni és letépni. Okos ember kevésből is sokat tanul, csak tudjon igazán gondolkozni és szemlélődni.

Megemlitem végül, hogy Vajda Péter létesitette a szarvasi gymnasiumban a magyar nyelv müvelő egyesületet. Ez a mostani önképző-körnek az elődje. Ezen nyelv-müvelő egyesületbe bevonja a nagyobb, előadásban, dolgozásban ügyesebb tanulókat. Minden kéthetenként vasárnap, a mostani könyvtár nagytermében tartottak üléseiket ezen nyelv müvelő egyesület tagjai. Szarvas közönsége annyira érdeklődött ezen összejövetelek iránt, hogy a nagytermet rendesen zsufolásig megtöltötte.

Vajda Péter megemlékezvén a harmadik parancsolatról, a vasárnapot ugy szentelte meg, hogy rendesen igen gyönyörüen kidolgozott, költői szárnyalattal felfogott valláserkölcsi elmélkedést vagy szabad előadást tartott. Igaz, hogy ezen előadásainak egyikében-másikában erős naturalismust, természet-istenitést árult el, ezért sok félreértésnek és kellemetlenségnek tette ki magát, amint arról az irodalomtörténet is bővebben megemlékezik. De ezen összejöveteleknél nagyon is érezlette a fellépni szerető tanulókkal, hogy a nyilvánosság elé csak a legjobbal lehet lépni, hogy érezze a legutolsó tanuló is, mily felelősség terheli azt, ki a közönség előtt fellépni óhajt. A nagyközönséggel pedig éreztette azt, hogy eljött annak az ideje, hogy a magyar közönség a magyar nyelv és a magyar irodalom hatása alatt fejtse ki nemzeti müvelődését. Sokszor igy szólott: „Nyelvében él a nemzet. S bármi eredetü legyen az értelmes ember, egy szent kötelességet szerzett értelmességével, azt tudniillik, hogy a magyarnyelv és az irodalom müvelő hatásával továbbfejlessze önmagában az igaz hazaszeretetet, mert épen az intelligens elemnek hazafias összetartása az, melytől a hazának jobb jövője várható.“ Ezen és ezekhez hasonló okok idézték elő azt a nagy szeretetet, melylyel Szarvas közönsége Vajda iránt, de főleg a tanulóság a kedves tanár iránt viseltetett. Ennek a nagy szeretetnek megható megnyilatkozása az, hogy amikor Vajda rövid tanárkodás után örök álomra hajtotta le fejét, a kegyelet inditásától a tanulóság magaközt fogadást tett, hogy gyászolja kedves tanárát a tanév végeig; fogadást tett, hogy ezentul semmiféle zajos mulatságban részt nem vesz. És amikor mégis könnyüvérü egy-két tanuló az utolsó farsang ingerlő hatása alatt egy zajos táncmulatságba elment, a tanulóság megdöbbenésel fogadta a fogadalom megszegését és a maga köréből a könnyelmü társakat kirekesztette.

Sokba került a tanári karnak, mig a megsértett kegyeletet csak annyira ki tudta engesztelni, hogy a tanulók fogadalmat szegett társaikat a tanteremekben magukközött megtürjék. Szintén ilyen megható nyilatkozata volt az ifjuság kegyeletének az is, hogy minden külső tanács és inger nélkül a maga körében 1847-ben meginditotta Vajda siremlékére a gyüjtést. Igaz, hogy ennek azután véget vetett 1848., nemzetünk örökre emlékezetes, dicső önvédelmi harcza. Még nagyobb akadályt görditett a gyüjtés elé az 1849.utáni idő, nemzetünk gyászos megalázatásának ideje. De az alkotmányos élet ujraéledésével 60—61-ben inditotta meg intézetünk akkori érdemes igazgatója Tatay, ujra a gyüjtést, midőn tanitványai is a gyüjtésben buzgólkodtak. És midőn 655 forintot gyüjtött, átadta azt Szemjan Dénesnek és a Pestre utazó Télesy József kapta a megbizást, hogy Gerendai Antalnál rendelje meg a Vajda siremlékét.

Az szép gránit siremléket készitett jutányosan, mert maga is érezte, hogy a nagy költővel, a jó tanárral, az igaz hazafival szemközt mindenki áldozatra van kötelezve. Dijtalanul belevéste az emlékkőbe a feliratot és a költő iránti tiszteletből a siremlék tetejébe oda tette a lantot. Ott áll a mai napig is a halászteleki temetőben a siremlék: „Vajda Péter emlékének emelte a honfi kegyelet.“ Ott áll Vajda „Dalhon“-ából a jellemzetes felirás: „Az igazság szava áthatóbb a menydörgésnél és az igazságtalanság — villámokat hord kebelében.“ És ha arra vezet utunk és ha a multak emlékébe elmélyedve, foglalkozunk saját személyes keserüségünkkel s városunk jeleseinek sirhalmai mellett gondolkodva elme-

---

beletörnek, könnyei reáperegnek, majd megsózzák megpuhitják azok.

Messze elhagyta már a falut. Alig birják már a lábai. Hosszu zsiros haját, mely között csak itt ott volt ősz hajszál, fehérre festi a dér.

Reménye üzi őt.

— Tovább, tovább...

Dideregve halad... nem birják a lábai... a határkő tövében leroskad. A kő kisse megóvja a széltől.

A zsibbadó test álomba szenderül. Mily szép álma lehet! Hisz ugy mosolyog: talán boldog!... talán álmában fölleli azt, amit keresett. Nem pénzt, nem vagyont, hanem a mindennapi száraz kenyeret.

Igen, boldog, mert álmodik. Biztosan otthon van övéinél, övéinél a sötét, füstös szobában, ott a festetlen fenyőfa asztal körül. Ott... igen... ott van ő.

Feleségével és gyermekével fogyasztja zab kenyerét, penészes sajtját és boldog.

Majd az álmodónak képe elkomorul szemébe ismét csak könnyek lopódnak.

Talán az elválás órája juthat eszébe. Igen, az a komor kép riasztja el a boldogság képeit.

Mintha a bucsucsók csattanását hallaná, mintha azt sugná:

— Nőm, gyermekeim, Isten veletek!
Szive elszorul elbucsuzik tőlük örökre.

* * *

A szél felkapja a csipős havat és verdesi szemébe, de ő nem érzi azt.

Megdermedt kezében száraz kenyerére fagynak utolsó könnyei.

A szél elcsendesedik; hópelyhekkel játszik.
A hópelyhek a megbékélt vándorra hullanak.
A hólepel feher takaróként borul reája.
A téli vándor végre megpihent.

gyünk, mintha valami kósza szellő csapna bele a lant húrjaiba, zengené el a költő ódájának ama töredékét:

„A derék nem fél az idők mohától,
A koporsóból kitör és eget kér.
Érdemét a jók, nemesek s jövendő
Századok áldják.“

Ezzel a szarvasi gymnasiumnak Vajda emlékünnepét megnyitom.

(Hosszas tetszés, éljenzés és taps.)

Hirek.

— **Halálozás**. Vettük a következő gyászjelentést: Ponyiczky Sámuel mint férj ugy a maga, valamint gyermekei, unokái s nagy számu rokonai nevében fájdalomtelt szivvel jelenti a szeretett feleség, pótolhatatlan és gondos anya. illetve nagyanya Ponyiczky Sámuelné szüle'ett Lestyán Zsuzsannának f. évi február hó 10-én reggeli 1/45 órakor, áldásteli életének 62-ik, boldog házassságának 44-ik évében, sulyos szenvedés ttán bekövetkezett gyászos elhunytát. A boldogult hült teteme fplyó hó 11-én délután 2 órakor fog az ágost. hitv. evang. ker. egyház szertartása szerint az ó-temetőben örök nyugalomra tétetni. Szarvason, 1902. február 10-én. Ponyiczky Sámuel mint férj. Vilma, Ilona, Pál, Elek gyermekei. Futásfalvi Lukács János veje. Sziráczky Vilma menye. Futásfalvi Lukács Jenő, Futásfalvi Lukács Ella, ifj. Ponyiczky Pál, Ponyiczky László Mihály, Ponyiczky Margit Lujza unokái. Áldás és béke poraira.

— **Jönnek a szinészek**. Mint biztos forrásból értesülünk Halasy Béla jónevü igazgató kit a régi időből előnyösen ismerünk szintársulatával e hó vége felé városunkba jön 12 elöadásra. Elöleges jelentését a napokban szétküldi. Ajánljuk elözetesen is a n. é. közönség figyelmébe.

— **Nyilvános köszönet**. A szarvasi főgymnasium által f. hó 10-én rendzett Vajda ünnepélyen, melynek jövedelme részben Vajda Péter síremlékének javitására fordittatik, felülfizetni szivesek vottak: Ponyiczky Máté 4., Bretz Berta., 1., Podoreczky N. 1., Scholtz Gy. 1., Dr. Haviár Gyula 8., Gajdács Pál 1., Dr. Salacz Aladár 1., Dr. Szemző Gyula 4., Jem Maurice Darier 1., Chovan Károly 2 koronát. Összesen 36 korona. A Vajda önképző-kör ez uton mond köszönetet a felülfizetőknek.

— **A maczózugi holt meder sorsa**. Általános érdeklődés közt évek óta folyik a per a Kőrös holt medre felett a maczózugi társaság és a maczózugi szélső birtokosok közt. Ennék végét vetette a gyulai kir. törvényszék most február 11-én meghirdetett végérvényes itéletével, melylyel az ifj. Rohony Mihály szelső birtokos nevében Dr. Lengyel Sándor ügyvéd által inditott perben kimondotta, hogy a holt meder ifj. Rohony Mihályt és igy a szélsőket illeti.

— **A szarvasi nőegylet** által rendezett koronaestély igen jól sikerült. Kellemesen lepte meg a résztvevőket, a jelmezes felvonulás; a fesztelen jókedv ez által még fokozódott, mit az is bizonyit, hogy a társaság 1/26-ig együtt maradt. Az estély bevétele 102 korona, ebből felülfizetés 41 korona. Kiadás 22 korona tiszta jövedelem 80 korona. Felülfizettek a következő urak és urhölgyek: Ponyiczky Máté 5 K, Haviár Daniné 4 K, Dr. Szlovák Pál 4 K, Dr. Haviár Gyula 3 K, Scholtz Gyula 3 K, Wieland Sándorné jövendő mondásból mint czigány asszony 2 K 50 f, N. N. 2 K 50 f, Dr. Fuksz Ignácz 2 K, Holéczy Gusztáv 2 K, Zvarinyi János 2 K, Bakay Sándor 2 K, Benka Gyula 1 K, Darier M. 1 K, ifj. Konstantinovits István 1 K, Lüsztig Sándor 1 K, Medveczky József 1 K, Salacz Aladár 1 K, özv. Ponyiczky Györgyné 1 K, Placskó István 1 K, Pollák Béla 1 K.

— **Köszönet nyilvánitás**. A szarvasi iparos ifjak Önképzőkore 1902. évi február hó 2-án a Központ szállodában tombolával egybekötött tánczmulatságán felülfizettek: ifj. Salacz Ferencz 5 K, Brachna Lajos 1 K 60 f, Oszterland Gyula 1 K, Ridegh János 1 K, Garay Sománé, Molitorisz Lajosné. Baginyi Pálné, Tusják János, özv. Liska Sámuelné 60—60 f, Rozgonyi István, Bakator János, Kondacs Lajos, Sarés Károlyné, Gaal János 40—40 f. Véber Frigyes, Bobcsek Daniel, Litauszky Pál, Lindenmajer Jenő 20—20 f. Fogadják ez uton is a szarvasi iparos ifjak önképzőkörének hálás köszönetét.

— **Magyar ünneplő**. Életrevaló és hazafias eszmét vetett fel az Ébredés politikai hetilap legujabb száma. A magyar ünnepiöt akarja megalkotni, mint oly czélszerü diszmagyar viselet, a mely estélyeken, tánczmulatságon, ahol a prémes, esizmás magyar rühák alkalmatlanok, pótolni volna hivatva a frakkot. Nemes Mihály festőmüvész, a Magyar viselettörténet ismert megalkotója, mindjárt négy képben meg is tervezte a magyar ünneplőt, a szerint, amint olcsóbb vagy drágább kivitelre van szükség. Az uj diszruhákat célszerüségénél és olcsóságánál fogva az egész magyar középosztály és ifjuság viselheti és mindenképen alkalmas arra hogy a frakkot a rég óhajtott magyar ünneplővel helyettesitse. Az Ébredés most meg fogja szólaltatni e viselet mellett a magyar közélet elökelőségeit s a fováros gavallérvilágának vezetőit. Aki kiváncsi a magyar ünneplőre, annak elküldi az Ébredés e számát a kiadóhivatal: IV., Váczi-utcza 21.

— **Gyümölcsfák** czimü hirdetésünkre, melyet az „Arad Csanádi-Egyesültvasut“ tesz közzé, ezuton is felhivjuk olvasóink figyelmét.

CSARNOK.

Vajda Péter emlékezete. *)

Ingatja még a vándor fuvalom
Sirod felett, elhunyt dicső poétánk,
„A feledésnek tüskebokrait . . .“
Emléked, mely ércnél erősb, szilárdabb,
A nagy Petőfi költő-szózata,
A melylyel, testvérlelket, megsirat . . .
S ha eltedben inkább hajtottad fődet
„Szabad szegénység kőszikláira
Semmint a függés bársony pamlagára:“
Könnyebb-e most a durva földi rög?
Termeszet csodahangu éneklője,
Mikor tavaszszal uj virágokat nyít
Hantod fölött az ébredő tavasz:
Megérzed-é te friss lehelletét?
Pihensz . . . és álmod: szent, örök szabadság,
Erős magyar nép, ünneplő utódok, —
Amely talan, talán most teljesül! . .
Mert hogyha nem hat porló hamvadig
Csupán viragos fáid gyökere,
Melyek körülveszik szegény sirhalmod:
Talán elhat e napnak ihlete,
Emlékezésünk zengő hymnusa,
Amely sirodra kőemléket állit,
Rávésve azt, mi sziveinkben áll
Éreznél szilárdabb fénybetükkel irva,
Hogy mi valál nekünk és a hazanak?
Költő' — pihenj . . Dalol a csalogány
S nem versenyezhet éneked hangjával . .
Száll, száll a felhő sirhantod felett
S dalod bájától szivárványosabb lesz,
S a szent természet minden szinpompáját
Hamvadra hinti hála szent jeléül,
Hiszen te voltál az ő dalnoka. . ,
Hazám leányai . . Fris koszorut,
Könycseppek harmatával ékeset
A sziv varázsló hangu dalnokának,
A szabadság érczlelkű harczosának,
A szent keblű költőnek, aki oltárt
Emelt lelkében az erénynek,
Az ideálnak, hazaszeretetnek,
S kiről elmondják késő századok,
Hogy azt dalolta, amit érezett,
S mit érezett: nemes volt, tiszta, szent,
Magasztos példa késő nemzedéknek. .
S ha majd, roskadt hantján áll az uj emlék:
Véssétek rá, hogy hamva porlik itt,
De lelke, költő lelke él közöttünk,
Reánk borúl, mint tavasz-napsugár,
Melytől virágok nyilnak sziveinkben,
S ezekből fonjunk néki koszorút. .
S magyar hazám, sirasd te benne azt,
Kit legnagyobb, elvérzett dalnokod,
A szabadsag költője siratot:
A szabadságnak lángoló hivét,
Kinek viszhangja egész Magyarország,
Kinek emléke egy szabad haza. . .

Váradi Antal.

*) Ezt a szép ódát Várady Antal a Vajda ünnepélyére e sorok irójának kertére irta meg, s a szerző engedelmével közöljük e lap hasábjain.

Időjárási jelentés 1902. február 15 ig.

Nap	Csapadék 24 ó. alatt m. m.	Hőmérséklet C. fokban				Jegyzet. Az eső kezdete és vége.
		7 ó. reg.	2 ó. d. u	9 ó. este	közép	
8	0·0 eső	5·2	13·1	8·5	8·9	delbe eső ny.
9		4·2	11·0	4·8	6·7	
10	5·8 eső	6 3	9·5	8.8	8·2	d. u. és éjjel eső
11	8 6 eső	4·8	8·8	5·4	6·3	éjjel hó
12	1·2 eső	5·1	6·3	4·0	5·1	d. u. 1ó és 3ó eső
13	5·4 eső	4·2	11·8	5·5	8 2	d. u. és éjjel eső
14		6·7	6·5	2·2	5·1	

Szarvas, 1902. febr. 15. **Pineczner Lajos.**

Felelős a szerkesztésért Sámuel A. a kiadó.

12/1902. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szarvasi kir. járásbiróság mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Kann Lipót és fia bpesti czég végrehajtatónak Enyedi Sándor szarvasi lakos végrehajtást szenvedő ellen 204 K 36 f tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyben a gyulai kir. törvényszék (szarvasi kir. jbiróság) területén levő, s a szarvasi 8131. sz. tjkvben A † 1. rsz. a. fekvő 1063. hrsz. beltelkes háznak Enyedi Sándor nevén álló felerészére 2920 K kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1902. évi február hó 28-ik napján d. e. 9 órakor** a szarvasi kir. jbiróság árverelő helyiségében megtartandó nyilvános árverésen eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 292 K készpénzben, vagy az 1881. LX. t. cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezésről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kir. jbiróság mint tkvi hatóság.
Szarvason, 1902. évi január 15-én

Mészáros,
kir. jbiró.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy helyben a Kossuth-téren (Berger-féle házban) megnyilt **„Az első B.-Szarvasi kenyér sütőde,“** hol naponta kétszer — frissen — a hires „Orosházi“ Gémes-féle házi kenyér kapható. mely az 1899-iki bécsi élelmezési kiállitáson a legnagyobb dijjal (nagy aranyéremmel a pálmával) lett kitüntetve. Ugysztntén mindennemü füstölt-hus különlegességek, valamint mindenféle takarmányczikkek u. m. tengeri, árpa, dara és korpa állandóan a legjutányosabb árban kaphatók. A n. é. közönség szives pártfogását kéri tisztelettel

BARTA GÉZA.

Szőlőoltványok.

szokványminőségben.
A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fajtisztán, teljes jótállással.

Előkeritès.

Gleditschin csemeték és magvak.
Uradalmaknak, községeknek három évi törlesztésre is adatik.

Oriás tövisü, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Egy az egyedüli, melyből oly örökös kerités nevelhető pár év alatt, rendkivüli csekély kiadással, melyen nem hogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. **Minden rendeléshez rajzokkal ellátott ültetési és kezelési utasitás mellékeltetik.** Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 frt.

Diócsemeték. Óriási jövedelmet biztositó voltánál fogva, ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkivül elterjedt.

Szines fénynyomatu **főárjegyzék ingyen és bérmentve** küldetik minden rendelési kötelezettség nélkül. **Az árjegyzésen** kivül még egy olyan könyvet kap ezzel ki azt czimére ingyen és bérmentve küldetni kéri, mely nincsen az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne forditanák, városon, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Igy meg azoknak is igen érdekében áll, **kik rendelni semmit nem akarnak**, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cim:

„Érmelléki első szőlőoltvány-telep“ Nagy Gábor
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.